

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра мистецтвознавства

«ОСНОВИ ВІЗУАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ»

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за напрямком
02 «Культура та мистецтво»
спеціальність 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

**Освітня програма
«Фотомистецтво та відеографія»**

Харків, 2023

УДК 77.04.071.5(073)
О-75

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
 (протокол № 13 від 07 червня 2023 р.)

Рецензенти:

Рибалко С.Б., доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри
 мистецтвознавства
 Паньок Т.В., доктор педагогічних наук, професор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Укладачі:

Наталія МАРХАЙЧУК, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри
 мистецтвознавства
 Софія ПІЛЮГІНА, викладач кафедри мистецтвознавства

Основи візуальної грамотності : прогр. та навч.-метод. матеріали для
 здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, які навчаються за
 напрямками 02 «Культура та мистецтво», спец. 021 «Аудіовізуальне мистецтво
 та виробництво», освітня програма «Фотомистецтво та відеографія» / М-во
 культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т
 аудіовізуал. мистецтва, Каф. мистецтвознавства ; [уклад.: Н. В. Мархайчук, С. А.
 Пілюгіна]. Харків : ХДАК, 2023. 28 с.

Курс забезпечує загальну світоглядну, інтелектуальну, теоретичну та практичну підготовку студентів, які навчаються на ОКР «бакалавр» за напрямком «Культура і мистецтво». Він посідає важливе місце у підготовці майбутніх фахівців у галузі фотомистецтва та відеографії (спеціальність «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво»), оскільки спрямована на набуття та вдосконалення знань про візуальну культуру та умінь інавичок їх застосування на практиці. Видання містить програму курсу, теми практичних занять, тематику самостійної роботи та індивідуальних занять, перелік питань для самоперевірки, список рекомендованої літератури.

Для викладачів, здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем.

УДК 77.04.071.5(073)

© Харківська державна академія культури, 2022 р.
 © С.А. Пілюгіна, 2022 р.
 © Н.В. Мархайчук, 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
I. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
Розділ 1.ОСНОВИ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ(теоретична частина)	5
Розділ 2.ВІЗУАЛЬНА ГРАМОТНІСТЬ(практична частина)	7
II. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ:	
ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	9
III. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ: ТЕМИ, ЗАВДАННЯ	
ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ	16
IV. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	18
V. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	26

ВСТУП

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Програма навчальної дисципліни «Основи візуальної грамотності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво».

Фахова підготовка відеографів, фотографів та операторів є важливою для різних сфер життєдіяльності суспільства, майбутнє якого стає все більш залежним від візуального простору. Особливо важливим для майбутніх фахівців є поєднання практичних вмінь та навичок з теоретичними знаннями, що сприяють більш глибокому осмисленню та розумінню специфіки візуальної творчості, розвитку творчого потенціалу особистості, самостійного критичного мислення, ціннісних орієнтацій, адекватних соціокультурним реаліям. Високий рівень технологій створення екранного зображення дозволяє реалізувати будь-які візуальні задуми, а тому відеографи повинні досконало володіти ними для створення конкурентоздатного аудіовізуального контенту.

Обсяг дисципліни складає 11 кредитів ЄКТС / 330 год., з них аудиторних – 110 годин, самостійна робота – 220 год. Форма навчання денна, передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних аудиторних занять: лекції – 15 год., семінари – 5 год., практичні – 78 год., індивідуальні – 12 год. Підсумковий контроль – залік.

Статус дисципліни: обов'язкова.

Мета курсу: розширити розуміння фахової предметної області у галузі загальної мистецької культури та візуальної грамотності. Курс також сприяє збагаченню художньо-образного мислення здобувачів.

Форми навчальної роботи: лекції, практичні та індивідуальні заняття, самостійна робота. Практичні заняття проводяться на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної, коучингу, тощо.

Методи навчання. Основними методами навчання є: метод систематизації, дослідницький (образно-стилістичний аналіз, формальний аналіз), частково-пошуковий метод, репродуктивний.

Форми контролю: поточне тестування, творчі есе, робота на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань під час індивідуальних занять, підсумковий контроль. Завданням поточного контролю рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення та інтерпретації; навичок усної самопрезентації.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом відповідних тем/модулів індивідуальних завдань та завдань самостійної роботи студентів (здійснюється під час проведення тематичних атестацій). Атестація (за потреби) передбачає індивідуальну перевірку знань, умінь і навичок.

Рубіжні етапи контролю знань передбачені у формі усного опитування на

практичних заняттях (усне описування студентом етапів своєї роботи та придбаних навичок), перевірки якості виконання завдань самостійної роботи студентів (конспектів, практичних завдань, індивідуальних завдань).

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, вмінь і навичок, отриманих студентом протягом семестру. Система підсумкового контролю передбачає оцінювання рівня знань всіх тем дисципліни. Загальний бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів та балів, отриманих під час іспиту (відповідно до навчального плану). Іспит проводиться у формі, затвердженій на засіданні кафедри (усній, письмовій, тестування). Студент допускається до іспиту за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які студент може отримати за результатами підсумкового контролю, не може перевищувати 25 % від загальної кількості балів (100 балів).

Підсумковий контроль знань визначається навчальним планом: у 1 семестрі – іспит; у 2 семестрі – залік.

Матеріали та обладнання: методичні рекомендації, фрагменти та приклади візуальних творів, відеоматеріали, мольберти, планшети, папір, олівці, фарби.

I. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1.

ОСНОВИ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ (теоретична частина)

Тема 1. Феномен візуального та візуальності. Фізіологія бачення і спостереження. Візуальна перцепція, «патерн» бачення, «погляд» та «погляд іншого». Залежність функціонування візуальної перцепції від культури та аналіз «погляду». Вербальна та образно-візуальна репрезентація. Логіко-вербальна / знаково-символічна система мислення та «візуальний» і «лінгвістичний» повороти; синтез логіко-вербального та візуального мислення. Аудіовізуальне мистецтво у візуальній культурі. Пластичні, зображальні / образотворчі, візуальні / аудіовізуальні мистецтва.

Архаїчна топографія бачення. Роль предметного середовища у формуванні видовищного та візуального начал. Генеза засобів фіксації / передачі візуальної інформації. Фіксація побаченого і комунікація. Функції візуальних образів в архаїчній культурі (магія, ритуал, обряд, побут). «Мімізис» та «поезис» в історії візуального. Презентація / репрезентація побачено. Світло (природне і штучне) та специфіка бачення. Оптичний ілюзіонізм в синтезі мистецтв Давнього Риму.

Тема 2. Розвиток культури візуального. Практики бачення. Візуальна культура Середньовіччя та ранньомодерної доби: розширення кордонів візуального. Перша науково-технічна революція, «оптичні пристрої» та зміни

бачення у ранньомодернудобу. Перший прилад відтворення (віддзеркалення) побаченого – камера-обскура. Картинність як спосіб фіксації побаченого. «Візуальні причуди» в мистецтві 16 ст. (анаморфоза, «морфінг», тощо).

Візуальна культура модерної доби: ілюзія межі та парадокси візуального. «Оптична революція» та зміни топографії бачення в художній культурі та мистецтві 17-18 століть. Світло як «оптичний промінь» та «фізика бачення». Картина («картинність») як візуальна історія в рамі. Двовимірна площина як проекція моделі простору. Формування граматичних основ універсальної зображальної системи мистецтва. Композиція. Сюжет / жанр. Живописна картина як візуальний наратив / інтелектуальна розвага: інтерпретація смислів. «Візуальні примхи» в мистецтві 17-18 ст. (тромплей, «мерехтіння смислів», оптикоцентризм, тощо). «Оптичні іграшки»: розширення меж та автономізація візуального начала.

Штучні оптичні системи 19 ст. та формування нового візуального досвіду (від калейдоскопу і примітивних демонстраційних механізмів до проекцій). Зв'язок ранніх візуальних медіа з поширенням ідей Просвітництва. Розвиток культури експонування візуального (експозиційні площі, галереї, міські пасажі зі скла і бетону). «Панорамність» у міському середовищі як «швидкість» і безмежність бачення (пасажі, хмарочоси, тощо); прозорий кордон» і бажання розглядати. «Людина що мислить» і «людина що розглядає»: вуайеризм як двигун візуального прогресу. Технологічний прогрес та демократизація і масовізація суспільства. Винайдення фотографії.

Презентація та репрезентація реальності в мистецтві 19 ст.: творчі методи, стилі та суб'єктивні візуальні практики. Фрагментація індивідуального бачення та політика само-презентації: маніфестарна естетика та нова візуальність. Мистецтво образотворче / зображальне / пластичне / візуальне. Візуальність як опозиція зображальності / образотворчості. Вихід візуальності за межі традиційних мистецьких об'єктів. Комікс-культура як «дев'ята муза».

Візуальність в культурі кінця 19 -- 20 ст. Нові формати художніх повідомлень та нові візуальні практики першої третини 20 ст.: нові матеріали, засоби вираження, доступність табу і заборон, тощо. Теорія і практика рухомого зображення. *Кінематограф* як індустрія розваг: виникнення кіносеансу (структура і прагматика події). Поява «динамічного екрану» і формування нового типу відносин між зображенням і глядачем. Зародження нових візуальних та «екранних» художніх практик. *Кіноавангард* (алогічність / антинаратив, креатив / антиміметичність, абстрактивізм, візуальні / зображальні ритми, прогрес техніки і технології, тощо). *Кіноексперимент та кіномова*. Еволюція екрану («великий» та «малий» екран). Винаходження телесигналу та зародження телебачення («механічне та «електронне» телебачення). Масова культура та культура повсякдення: хроніка, кіно- та відео-. Візуальне в межах соціального (візуальність у тоталітарних спільнотах).

Тема 3. Мистецький твір як текст. Композиція художнього твору. Зміст-сенс-концепт. Художній образ як універсальна форма мистецтва і художнього мислення. Ідея унікальності художнього твору. Принципи

унікальності мистецького висловлювання. Проблема аналізу мистецьких творів. Засоби художньої виразності та образ. Правила, прийоми та засоби структурування. Тектоніка, симетрія, асиметрія, статика, динаміка, рівновага, силові лінії, ритм, пропорції, масштаб, колір, колорит, контраст, акцент, нюанс, рапорт. Зміст художнього висловлювання. Сюжет/зміст, ідея/сенс/концепція в мистецтві. Час і простір у мистецькому творі. Презентація та репрезентація в пластичних, візуальних, зображальних мистецтвах. Методи аналізу творів мистецтва. Аналіз, інтерпретація та оцінка творів мистецтва. Опис – аналіз – інтерпретація художніх творів / об'єктів різних видів, жанрів, стилів, напрямів. Мистецтвознавча есеїстика.

РОЗДІЛ 2. (практична частина)

ВІЗУАЛЬНА ГРАМОТНІСТЬ

Тема 4. Основи зображувальної грамотності. Види мистецької діяльності. Поняття проперспективу (пряма та зворотня). Перспектива плоских предметів і геометричних тіл. Лінія горизонту та умовний глядач. Тоновий малюнок. Світлотінь геометричних тіл. Пропорційність тонових відношень. Лінія і штрих. Світлотіньові градації об'ємної форми. Теорія живописної грамоти. Світлотінь і колір у живописі. Тонові та кольорові відношення. Кольорова єдність і гармонія колориту. Практичне малювання з натури: натюрморт, інтер'єр, пейзаж. Замальовки.

Тема 5. Композиція та візуальне сприйняття. Поняття про колір та його властивості. Поняття про композицію, її основні види та категорії. Закономірності та засоби композиції. Статика, динаміка, рівновага, симетрія, асиметрія, ритм, пропорції, масштаб, контраст, нюанс. Колір і його роль у композиції. Основні характеристики кольору. Групи кольорів. Сприйняття кольору. Константність сприйняття. Освітлення і предметний колір. Кольори та їх психологічний вплив. Контраст і нюанс кольору. Взаємодія кольорів. Побудова гармонійних сполучень кольорів. Світло та колір у природі. Задачі живопису та фотографії.

ВИДИ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Графіка як вид мистецької діяльності та зображальний засіб.

Види та функції графіки. Станкова, книжкова, прикладна графіка. Графічний дизайн. Засоби художньої виразності в графіці: крапка, лінія, штрих, силует. Моделювання об'єму графічними засобами: велике світло та велика тінь. Градієнт, рефлекс. Вправи. Друкована графіка, її функція та художні особливості. Книжкова графіка та її складові. Видатні майстри графіки. Графічні засоби створення наративу: від наскельних малюнків до аніме.

Тема 2. Живопис: види, жанри, засоби виразності. Живопис: види та функції, особливості засобів виразності. Мова живопису: колір, пляма, світло та тінь. Жанри живопису: поняття «високі» та «низькі жанри». Пейзаж та натюрморт серед жанрів живопису. Портрет у системі жанрів, його різновиди. Прозорість меж у жанровій системі. Як «читати» жанрову картину. Художник та глядач.

АНАЛІЗ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ

Тема 3. Аналіз мистецьких творів. Прийоми та засоби композиції. Зміст-сенс-концепт мистецького твору (практикум). Час і простір в мистецькому творі. Презентація та репрезентація реальності в різностильових мистецьких творах. Аналіз, інтерпретація та оцінка різночасових, різностильових творів образотворчого / візуального / пластичного мистецтва.

II. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Практична робота студентів в аудиторії є основною формою організації навчального процесу за дисципліною «Основи візуальної грамотності», на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі.

РОЗДІЛ 1

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кільк годин
	1	Види мистецької діяльності. Екскурсія до художніх майстерень та галерей (сучасні візуальні практики)	4
		Поняття проперспективу: перспектива плоских предметів і геометричних тіл	4
		Тоновий малюнок: пропорційність тонових відношень	4
		Теорія живописної грамоти: тонові та кольорові відношення	4
		Практичне малювання з натури	4
	2	Закономірності та засоби композиції: статика, динаміка, рівновага, ритм	3
		Закономірності та засоби композиції: симетрія, асиметрія, пропорції, масштаб	3
		Закономірності та засоби композиції: контраст, нюанс	3
		Колір і його роль у композиції.	3
		Побудова гармонійних сполучень кольорів.	2
		РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР	34

РОЗДІЛ 2

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кільк годин
	3	Графічні засоби художньої виразності	4
		Мистецтво книги: композиційні принципи та художні складові	2
		Екскурсія до художніх майстерень (техніки друку)	4
		Термінологічний тезаурус графіки: вікторина, доповіді, презентації	4
	4	Живопис: засоби художньої виразності	4
		Жанри живопису: доповіді, презентації	4
		Натюрморт та його типи. Функція пейзажу в портреті	4
		Термінологічний тезаурус живопису: вікторина	2
	5	Аналіз мистецьких творів: прийоми та засоби композиції	2
		Зміст-сенс-концепт мистецького твору (практикум)	2
		Аналіз мистецьких творів: Час і простір в мистецькому творі. Презентація та репрезентація реальності в різностильових мистецьких творах	2
		Аналіз, інтерпретація та оцінка різночасових, різностильових творів образотворчого / візуального / пластичного мистецтва	2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання завдань практичних занять

РОЗДІЛ 1

Практичне заняття №1. Види мистецької діяльності. Екскурсія до художніх майстерень та галерей (сучасні візуальні практики)

Мета: ознайомити студента з видами мистецької діяльності.

Методика виконання:

1. Відвідати онлайн галереї художніх музеїв.
2. Занотувати враження від відвідування.

Практичне заняття №2. Поняття про перспективу: перспектива плоских предметів і геометричних тіл

Мета: навчити студента основним принципам і способам конструктивної побудови геометричних тіл в перспективі

Методика виконання:

1. Виконувати аудиторну практичну роботу на форматі А4.
2. Замальовки предметів оточуючого середовища з перспективою в побудові. (пласкі предмети)

Практичне заняття №3. Тоновий малюнок: пропорційність тонових відношень

Мета: студент має засвоїти основи пропорційності тонових відношень. Навчитися визначати визначити загальний тоновий стан постановки.

Методика виконання:

1. Аудиторні або кімнатні замальовки з натури, предметної композиції з яскравим вираженням тону. Без вдавання в деталі. Потрібно позначити тонові відносини предметів.
2. Матеріал виконання прості олівці різної м'якості.
3. Обов'язково врахуйте, що будь-яке джерело освітлення не тільки складає умови для сприйняття предметів, але й значно впливає на їх світлість та офарблення. Так, у сутінки або в похмурий день, коли сила освітлення мала, предмети значно темнішають. В залежності від того, знаходимося ми у кімнаті, на вузькій вулиці або у відкритому полі, загальний тон освітлення натури буде різним.

Практичне заняття №4. Теорія живописної грамоти: тонові та кольорові відношення

Мета: дати поняття студенту про взаємозв'язок кольорів усіх предметів на момент їх спостереження художником. Художник повинен не копіювати натуру, а передати її характерні колористичні особливості: явища повітряної перспективи, освітлення та пов'язані з ним зміни в кольорі предметів, рефлекси, контрасти або нюанси тону і кольору.

Методика виконання:

1. Прослухати лекцію, продивитися ілюстрований матеріал.
2. Занотувати основні положення з використанням фото прикладів.

Практичне заняття №5. Практичне малювання з натури

Мета: студент опановує навички швидкого виділення основних рис людини, щоб суб'єкт був упізнаний.

Методика виконання:

1. За відведений час (15 хвилин) студенти, намагаються відтворити надану натуру.
2. Матеріал виконання олівець, вугілля, сангіна, сепія тощо.
3. Ескізування з натури, виконується максимально швидко, намагаючись відтворити особливості натури, чіткими лініями, без детальної проробки.

Практичне заняття №6.Закономірності та засоби композиції: статика, динаміка, рівновага, ритм

Мета: опановування студентом навичок застосування прийомів композиції на практиці.

Методика виконання:

1. Переглянути лекцію про статику, динаміку, рівновагу ритм.
2. На 2-х аркушах А4 розкреслити по 2 квадрати розмірами 10x10 (на кожному аркуші 2 квадрати, на 2-х аркушах – 4 квадрати).
3. Використовуючи геометричні фігури (квадрат, коло, трикутник), зробити композиційне рішення простору площини розкреслених квадратів, які відображають стан предмету.
4. Перший аркуш, 2 квадрати – статика/динаміка геометричної фігури.
5. Другий аркуш 2 квадрати – рівновага/ритм.

Практичне заняття № 7.Закономірності та засоби композиції: симетрія, асиметрія, пропорції, масштаб

Мета: опановування студентом навичок застосування прийомів композиції на практиці.

Методика виконання:

1. Переглянути лекцію про симетрія, асиметрія, пропорції, масштаб.
2. На 2-х аркушах А4 розкреслити по 2 квадрати розмірами 10x10 (на кожному аркуші 2 квадрати, на 2-х аркушах – 4 квадрати)
3. Використовуючи геометричні фігури (квадрат, коло, трикутник), зробити композиційне рішення простору площини розкреслених квадратів, які відображають стан предмету.
4. Перший аркуш, 2 квадрати – симетрія/асиметрія.
5. Другий аркуш 2 квадрати – пропорції/масштаб.

Практичне заняття №8.Закономірності та засоби композиції: контраст, нюанс

Мета: опановування студентом навичок застосування прийомів композиції на практиці.

Методика виконання:

1. Переглянути лекцію про контраст/нюанс.
2. На аркуші А4 розкреслити 2 квадрати розмірами 10х10.
3. Використовуючи геометричні фігури (квадрат, коло, трикутник), зробити композиційне рішення простору площини розкреслених квадратів, які відображають стан предмету.
4. На аркуші, 2 квадрати – контраст/нюанс.

Практичне заняття №9. Колір і його роль у композиції

Мета: набуття студентом навичок використання кольору в композиції художнього твору.

Методика виконання:

1. На аркуші формату А4 (акварельний папір, ватман) зробити довільний ескіз композиції з геометричних фігур.
2. Кольором зазначити домінанту композиції, або нюансну складову композиції.
3. Колір позначаємо довільним матеріалом: гуаш, маркер, гелева ручка, тощо.

Практичне заняття №10. Побудова гармонійних сполучень кольорів

Мета: набуття студентом навичок щодо розроблення колірних рішень проєктів. Знання структурного подання колірних сполучень; колірні комбінації й методи сполучення кольорів; особливості особистісно-орієнтованого колірних подання та колірні асоціації.

Методика виконання:

1. На перших етапах роботи виконуються попередні ескізи олівцем.
2. Орнаментальний зміст ескізів: полоси чи клітинки, найпростіші плямові мотиви. Ескізи слід виконувати легко, швидко. У кожному ескізі слід передбачити сполучення трьох хроматичних кольорів, які в окремих випадках доповнюються одним ахроматичним кольором.
3. Розмір фінальної роботи 18×18см. Матеріал – гуаш.

РОЗДІЛ 2

Практичне заняття №1. Графічні засоби художньої виразності

Мета: вивчення студентом основних засобів виразності: лінія, точка, штрих, пляма.

Методика виконання:

1. На аркуші А4 розмістити 4 зображення. (виконати завдання у чорно білій гаммі, на аркуші паперу олівцем, маркером, фарбами або лінером) (обов'язково ознайомтеся з темою: точка, лінія, пляма)
2. Вибрати тварину, яка студенту до вподоби. (Розмістити у верхньому лівому кутку, можна просто написати назву тварини).
3. Спростити тварину до простих форм.
4. Спростити у вигляді плями, лінії, плями-лінії.

Практичне заняття №2. Мистецтво книги: композиційні принципи та художні складові

Мета: студент вивчає базові принципи композиції тексту в друкованому виданні (книзі, журнали, тощо).

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. На форматі А4 зробити свою базову схему сторінки журналу/газети.
3. Матеріал виконання: олівець, лінер.
4. Сторінка повинна мати заголовок, місце для ілюстрації, основні блоки/колонки тексту.

Практичне заняття №3. Екскурсія до художніх майстерень (техніки друку)

Мета: створити уявлення студента про різні види живих технік друку. Наочно переглянути процес.

Методика виконання:

1. Наочне або онлайн відвідування художніх майстерень.

Практичне заняття №4. Термінологічний тезаурус графіки: вікторина, доповіді, презентації

Мета: визначення рівня знань студента в області вивченого матеріалу за темою, в форматі вікторини з питаннями.

Методика виконання:

1. Практична робота проходить в форматі вікторини.
2. Питання передбачають знання в вивчених темах.

Практичне заняття №5. Живопис: засоби художньої виразності

Мета: студент засвоює прийоми та засоби, які автори художнього твору використовують, оповідаючи історію в живописі.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Законспектувати основні характеристики.

Практичне заняття №6. Жанри живопису: доповіді, презентації

Мета: закріплення студентами знань про жанри живопису та їх класифікацію.

Методика виконання:

1. Обрати жанр живопису.
2. Написати коротку доповідь про обраний жанр живопису, бажано з візуальними прикладами.

Практичне заняття №7. Натюрморт та його типи. Функція пейзажу в портреті

Мета: вивчення студентом видів натюрморту, спроможність відрізняти типи натюрмортів. Визначення студентом функції пейзажу в портреті.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Законспектувати основні положення та терміни, Озвучити наприкінці аудиторного заняття.

Практичне заняття №8. Термінологічний тезаурус живопису: вікторина

Мета: визначення рівня знань студента в області вивченого матеріалу за темою, в форматі вікторини з питаннями.

Методика виконання:

1. Практична робота проходить в форматі вікторини.
2. Питання передбачають знання в вивчених темах.

Практичне заняття №9. Аналіз мистецьких творів: прийоми та засоби композиції

Мета: набуття студентом навичок застосування засобів прийомів і засобів композиції, на прикладі аналізу творів митців.

Методика виконання:

1. Переглянути ілюстративний матеріал.
2. Обрати митця що сподобався.
3. Проаналізувати 2-3 твори, використовуючи надбанні знання. Визначити головні композиційні вподобання автора.

Практичне заняття №10. Зміст-сенс-концепт мистецького твору

Мета: закріплення матеріалу у вигляді завдань різної складності.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Підготуватися до перехресного опитування під час аудиторного заняття за наданими питаннями.

Практичне заняття №11. Аналіз мистецьких творів: Час і простір в мистецькому творі. Презентація та репрезентація реальності в різностильових мистецьких творах

Мета: дати студенту поняття про роль просторово-часових категорій у мистецтві живопису ефективного засобу дослідження окремих проявів дійсності та творення її цілісної картини

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Обрати митця що сподобався.
3. Зробити аналіз твору обраного митця: не менше 1 сторінки А4 формату, 14 кеглем, шрифт TimesNewRoman.

Практичне заняття №12. Аналіз, інтерпретація та оцінка різночасових, різностильових творів образотворчого / візуального / пластичного мистецтва

Мета: навчити студента помічати дрібні, або великі розрізнення в роботах одного часу. Навчити бачити крізь час зіставляючи споріднені риси творів.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Проаналізувати риси видатних робіт обраних майстрів, особливі прикмети технік майстрів.

ІІІ. ТЕМИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Індивідуальні заняття курсу «Основи візуальної грамотності» проводиться з кожними окремими здобувачами вищої освіти з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальні навчальні заняття організуються за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно при консультуванні викладача.

РОЗДІЛ 1

№ №	№ теми	Тема заняття	Кільк годин
1	2	Лінія і штрих. Світло та тінь: вправи. Світлотіньові градації об'ємної форми.	2
2		Малювання геометричних тіл у перспективі (куб, циліндр, конус, куля). Замальовки різних предметів у перспективі.	4
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР			6

РОЗДІЛ 2

№ №	№ теми	Тема заняття	Кільк годин
1	4	Світлотінь та колір у живописі. Натюрморт.	2
2		Світлотінь та колір у живописі. Пейзаж.	2
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР			4

Індивідуальне заняття №1. Лінія і штрих. Світло та тінь: вправи. Світлотіньові градації об'ємної форми

Мета: навчити студента надати учням відомості про передавання об'ємної форми предметів на площині засобами графіки; ознайомити з поняттям «світлотіньове моделювання форми», зі схемою розподілення світла на різноманітних геометричних формах.

Методика виконання:

1. Розкреслити горизонтальну шкалу з 5-7 квадратів 4x4 см розміром.
2. Зробити тональну розтяжку від світлого до темного за допомогою набору штриха, оберіть звичайний "паралельний штрих".
3. Матеріал виконання простий олівець.

Завдання: вправа по набору тону.

Індивідуальне заняття №2. Малювання геометричних тіл у перспективі (куб, циліндр, конус, куля). Замальовки різних предметів у перспективі

Мета: ознайомити студентів з правилами зображення кулі, циліндра та предметів кулеподібної, циліндричної та складної форми з урахуванням

перспективних скорочень. Розвивати вміння аналізувати предмети циліндричної, кулеподібної та складної форми; формувати естетичні почуття, смак; активізувати аналітичні здібності студентів.

Методика виконання:

1. Матеріали та інструменти: прості олівці, гумки, аркуші паперу.
2. На 1 аркуші А4 намалювати фігуру з різних ракурсів (3 ракурси на один аркуш паперу, горизонтальне положення аркушу) .
3. Позначити джерело світла, та промалювати тіні на предметах та падаючу тінь.

Завдання: на 3 аркушах А4 (горизонтальне положення аркуша), зробити серію малюнків-вправ з простими об'ємними геометричними фігурами: шар, куб, піраміда, циліндр тощо.

Індивідуальне заняття №3. Світлотінь та колір у живописі. Натюрморт

Мета: навчити спостерігати та відтворювати у живописі кольорове освітлення та його вплив на предметне середовище; оволодіти поняттям «контрастні кольори», відтворити гармонійні кольорові заміси з протилежних кольорів; оволодіти поняттям «локальний колір», розвинути спостережливість до кольорового нюансу.

Методика виконання:

1. Вибрати натюрморт для виконання цього завдання.
2. В натюрморті повинно бути не менше 3-х предметів.
3. На форматі А3 виконати початковий ескіз олівцем.
4. Використовуючи навички з попередніх завдань намалювати натюрморт.
5. Матеріал виконання гуаш, акварель.

Завдання: намалювати натюрморт з предметів в форматі А3 в техніці живопису.

Індивідуальне заняття №4. Світлотінь та колір у живописі. Пейзаж

Мета: поглиблення професійних знань студента і навичок у живописі, малюнку, композиції в особливих просторових і світлових умовах. Розвиток творчої активності та вміння ставити творчі завдання самостійно.

Методика виконання:

1. Вибрати пейзаж для виконання завдання.
2. На форматі А3 виконати початковий ескіз олівцем.
3. На палітрі змішати кольори для пейзажу.
4. Використовуючи навички з попередніх завдань намалювати натюрморт.
5. Матеріал виконання гуаш, акварель.

Завдання: намалювати пейзаж в форматі А3 в техніці живопису.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Курсом «Основи графічної грамотності» передбачена самостійна робота студента в позааудиторний час, яка спрямована на розвиток навичок застосування набутих знань і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності, на розвиток креативних здібностей студентів. Самостійна робота студента виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Самостійна робота студентів у процесі вивчення курсу «Основи візуальної грамотності» передбачає декілька різновидів діяльності:

робота над конспектом лекцій, робота студента з рекомендованою літературою, робота над практичними завданнями (практичні навчальні роботи, індивідуальні роботи), ознайомлення з художніми творами, визнаними художньою спадщиною національного та світового візуального мистецтва.

Робота над конспектом лекцій

Специфіка лекційної частини курсу «Основи візуальної грамотності» полягає в наданні студенту базових основ знань художньої освіченості, вивченні початкових законів художньої творчості, від яких вони можуть формувати свій неповторний стиль в різних видах художньої, візуальної творчості, набувши певного досвіду на базі вивченого лекційного матеріалу.

Саме тому робота над конспектом лекцій, який складається з матеріалів, що подаються викладачем в ході лекційних занять та виявляються під час самостійної роботи над першоджерелами та в ході виконання навчальних вправ, має велике значення для формування фахової свідомості студента. Процес опанування навчальною дисципліною, бо вона є практично-теоретична і в якості кінцевого результату передбачає певну художню роботу, яка повинна бути зорієнтована на творчому засвоєнні та практичному застосуванні отриманих в ході занять теоретичних знань та формуванні практичних умінь основ візуальної грамотності.

Як вірно зазначають методисти, накопичення теоретичних знань та уявлень не має бути самоціллю, бо без застосування в практичній діяльності (тобто створенні візуального продукту), ця інформація не є актуальною і не відкладається в довготривалій пам'яті.

В будь якій сфері діяльності окремі фахові поняття та визначення знаходяться у певному взаємозв'язку, тому невірне визначення або тлумачення одного породжує ланцюгову реакцію невірного тлумачення інших, що веде до кризи фахової свідомості, яка неодмінно впливає на фахову діяльність.

Запобіганням цьому стає робота над термінологією, виховання певної культури спілкування професійною мовою, що потребує від викладача часу та терпіння.

Рекомендації щодо роботи студентів з літературою

Важливе місце серед самостійної роботи займає робота з літературою, яка є основним методом до самостійного оволодіння знаннями. Вивчення літератури – процес складний, який потребує формування певних навичок. Тому важливо навчитися працювати з книгою. Треба опиратися на лекційний курс, розширюючи інформацію з теми. Студенти можуть користуватися бібліотекою академії чи електронною бібліотекою, також користуватися ресурсами інтернет. Рекомендується супроводжувати читання записами, роблячи помітки з кожної теми, звертати увагу на ілюстрації, відео-додатки тощо.

Робота над практичними завданнями

Виконання практичних творчих робіт пов'язане з накопиченням досвіду творення, що архіважливе для формування майбутнього фахівця в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва, такого як, фотографи, відеографи тощо. Методика опанування прийомами творення зазвичай визначає, що кожен прийом виконує певне завдання, що потребує вмотивованості його застосування. Розуміти доцільність використання прийому допомагає фіксація аргументів на його користь і аналіз якості (технічної та художньої) коли робота закінчена. Тільки в цьому випадку можна казати, що фотограф зможе бути естетично переконливим і зможе впливати на свого глядача.

Теми самостійної роботи

Розділ 1

№ти жня	№ теми	Проблематика роботи	Форма виконання	годин
1	1	Логіко-вербальна / знаково-символічна система мислення та «візуальний» і «лінгвістичний» повороти	конспект	8
2	2	«Мімесис» та «поезис» в історії візуального. Презентація / репрезентація побаченого	тези, ілюстр.	8
3		Світло як «оптичний промінь» та «фізика бачення» (типи / види світла у мистецтві).	тези, ілюстр.	8
4		Нові формати художніх повідомлень та нові візуальні практики першої третини 20 ст.	тези, ілюстр.	8
5	3	Сюжет/ зміст, ідея/концепція мистецького твору	тези, ілюстр.	8
6	4	Основні терміни, поняття, класифікації візуальної культури: складання словника	конспект	10
7		Світлотіньове моделювання: перегляд відео та вправи	анотув. літ.	8
8		Кольор та кольорит: перегляд відео	тези	6
9		Тоновий малюнок: пропорційність тонових відношень	анотув. літ.	8
10		Теорія живописної грамоти: тонові та кольорові відношення	анотув. літ.	8
11	5	Композиція художнього твору: правила та прийоми	конспект	6
12		Композиція художнього твору	конспект	6

13		Основні характеристики кольору. Групи кольорів.	анотув. літ.	6
14		Сприйняття кольору. Константність сприйняття. Освітлення і предметний колір.	анотув. літ.	4
15		Екологічне мистецтво: роль, значення, практичне застосування. Створення композицій.	композиції в матеріалі	18
16 17		<i>Підготовка до іспиту</i>	конспект	
<i>Усього за семестр</i>				120

РОЗДІЛ 2

№ жнія	№ темі	Проблематика роботи	Форма виконання	годи н
1	1	Видатні майстри графіки: АльбрехтДюрер, Рембрандт Харменс ван Рейн	анотув. літ.	12
2				
3		Видатні майстри книжкової графіки. Мистецтво книги: композиційні принципи та художні складові	анотув. літ.	10
4		Графіка: складання словника	словник	8
5	2	Жанри та види живопису	анотув. літ.	6
6		Голландський натюрморт як експозиція	фотовправи	8
7		Портрет, автопортрет у мистецтві	тези	6
8		Автопортрет: практична вправа (матеріали та техніка на вибір студента – від олівця, фарб до аплікації та реді-мейду)	проект	8
9		Живопис: складання словника	словник	8
10				
11	3	Методи аналізу творів мистецтва	анотув. літ.	4
12		Образно-стилістичний аналіз художніх творів	аналіт. схеми	4
13		Формальний /структурний /семантичний / герменевтичний аналіз та інтерпретаціяхудожніх творів	аналіт. схеми; тези, ілюстр.	4
14		Час і простір у мистецькому творі	тези, ілюстр.	2
15 17	2	Підготовка до заліку	конспект	
Усього за семестр				80

РОЗДІЛ 1

Завдання для самостійної роботи № 1. Логіко-вербальна / знаково-символічна система мислення та «візуальний» і «лінгвістичний» повороти
Мета: формування складних логічних операцій та логічного мислення у студента.

Методика виконання: Конспектування та нотування лекцій, вивчення термінів.

Завдання для самостійної роботи №2. «Мімізис» та «поезис» в історії візуального. Презентація / репрезентація побаченого

Мета: ознайомлення з основними принципами творчої діяльності митців, через терміни давньогрецької філософії та естетики.

Методика виконання:

1. Переглянути надані фотографічні та ілюстративні світлина античних витворів мистецтва, спробувати збагнути їх зміст.

2.Зробити письмовий аналіз їх ідейно-тематичної та художньої якості.

Завдання для самостійної роботи №3. Світло як «оптичний промінь» та «фізика бачення» (типи / види світла у мистецтві)

Мета: ознайомлення студента з зображенням «світла» у мистецтві, дати базові необхідні поняття про фізику світла, та його поведінку в середовищі.

Методика виконання:

1. Прослухати лекцію, переглянути світлини надані за темою.
2. Занотовувати важливі поняття.

Завдання для самостійної роботи №4. Нові формати художніх повідомлень та нові візуальні практики першої третини 20 ст.

Мета: дізнатися та розрізняти види художніх повідомлень та візуальних практик першої третини 20 ст.

Методика виконання:

1. Прослухати лекцію, переглянути ілюстративний матеріал.
2. Законспектувати, визначити основні положення, їх особливості, різниці та схожості.

Завдання для самостійної роботи №5. Сюжет/ зміст, ідея/концепція мистецького твору

Мета: навчитися аналізу художнього твору

Методика виконання:

1. Прослухати лекцію, переглянути світлини.
2. Законспектувати основні терміни.

Завдання для самостійної роботи №6. Основні терміни, поняття, класифікації візуальної культури: складання словника

Мета: вивчення основних термінів класифікації візуальної культури.

Методика виконання:

1. Прослухати лекцію, переглянути відео-матеріал.
2. Визначити основні терміни, поняття, внести їх до словника.
3. В словнику дві колонки термін - визначення.

Завдання для самостійної роботи №7.Світлотіньове моделювання: перегляд відео

Мета: зрозуміти як світлотінь допомагає в моделюванні форми та простору

Методика виконання:

1. Переглянути відео-матеріал, прослухати лекцію.
2. Визначити головні моменти, законспектувати в словник.

Завдання для самостійної роботи №8. Колір та кольорит: перегляд відео

Мета: ознайомлення з поняттями.

Методика виконання:

1. Переглянути відео, прослухати лекцію.

2. Законспектувати основні тези в словник

Завдання для самостійної роботи №9.Тоновий малюнок: пропорційність тонових відношень

Мета: навчитись розрізняти тонові рішення які використовуються для тонового малюнку.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований відео контент.
2. За допомогою допоміжної рекомендованої літератури занотувати важливі поняття.
3. Прямо в конспекті замалювати наведені приклади.

Завдання для самостійної роботи №10.Теорія живописної грамоти: тонові та кольорові відношення

Мета: ознайомитися з базовими принципами живопису.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований відео матеріал та допоміжну літературу.
2. Уважно проаналізувати інформацію, позначити головне.

Завдання для самостійної роботи №11.Композиція художнього твору: правила та прийоми

Мета: знайомство з базовими правилами композиції.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстрований та відео матеріал.
2. Занотувати базові схеми композицій в конспекті, з коротким описом.

Завдання для самостійної роботи №12.Композиція художнього твору

Мета: ознайомлення с засобами які використовуються для будови композиції художнього твору.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстрований та відео матеріал.
2. Занотувати засоби композиції художнього твору.

Завдання для самостійної роботи №13.Основні характеристики кольору. Групи кольорів

Мета: ознайомитись з поняттям колір.

Методика виконання:

1. Прочитати рекомендовану літературу, переглянути ілюстрації.
2. Законспектувати основні терміни, поняття.

Завдання для самостійної роботи №14.Сприйняття кольору. Константність сприйняття. Освітлення і предметний колір

Мета: дізнатися к сприймається колір за різних умов.

Методика виконання:

1. Прочитати рекомендовану літературу, переглянути ілюстрації.

2. Законспектувати основні терміни, поняття.

Завдання для самостійної роботи №15. Екологічне мистецтво: роль, значення, практичне застосування. Створення композицій

Мета: ознайомитися з поняттям «екологічне мистецтво», використати надбані знання для створення особистої екологічної композиції.

Методика виконання:

1. Прочитати рекомендовану літературу, переглянути ілюстрації та відео.
2. На базі надбаних знань, продумати свою композицію в матеріалі на тему екології.
3. Матеріал не обмежений, важливо дотримання заданої теми. Задум відповідав духу екологічного мистецтва.

РОЗДІЛ 2

Завдання для самостійної роботи №1. Видатні майстри графіки: Альбрехт Дюрер, Рембрандт Харменс ван Рейн

Мета: ознайомитися з роботами видатних майстрів графіки, знати самі знакові роботи.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Занотувати видатні роботи, особливі прикмети технік майстрів.

Завдання для самостійної роботи №2. Видатні майстри книжкової графіки. Мистецтво книги: композиційні принципи та художні складові

Мета: набуття базових знань про книжкову графіку.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Занотувати видатні роботи, особливі прикмети технік майстрів.

Завдання для самостійної роботи №3. Графіка: складання словника

Мета: набуття знань про графіку, як вид образотворчого мистецтва. Навчити розрізняти види графіки та графічні техніки виконання робіт.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Заповнення словника: поняття графіка, різновиди графіки та їх відмінності.

Завдання для самостійної роботи №4. Жанри та види живопису

Мета: знати та відрізняти жанри живопису, їх особливості.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Занотувати в словнику, види та жанри живопису та їх особливості.

Завдання для самостійної роботи №5. Голландський натюрморт як

експозиція

Мета: визначити особливості голландського натюрморту.

Методика виконання.

1. Переглянути фото презентацію.
2. Визначити особливості в усному форматі відповіді. Нотування розмірковувань.

Завдання для самостійної роботи №6. Портрет, автопортрет у мистецтві

Мета: визначити особливості портрету як жанру у мистецтві.

Методика виконання.

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Записати розмірковування на тему: не менше 1 сторінки А4 формату, 14 кеглем, шрифт TimesNewRoman.

Завдання для самостійної роботи №7. Автопортрет: практична вправа (матеріали та техніка на вибір студента – від олівця, фарб до аплікації та реді-мейду)

Мета: розвиток навичок студента в розробці власних проектів.

Методика виконання.

1. Обрати стиль, техніку виконання власного автопортрету студента.
2. Формат виконання: не менше А4.
3. Матеріали на вибір студента – від олівця, фарб до аплікації та реді-мейду.

Завдання для самостійної роботи №8. Живопис: складання словника

Мета: систематизувати знання студента.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Заповнення словника систематизованими знаннями згідно вивченого матеріалу.

Завдання для самостійної роботи №9. Методи аналізу творів мистецтва

Мета: навчити студента за якими критеріями аналізувати твори мистецтва.

Методика виконання:

1. Прочитати рекомендований матеріал.
2. Законспектувати основні положення.

Завдання для самостійної роботи №10. Образно-стилістичний аналіз художніх творів

Мета: студент має досконало освоїти техніку образно-стильового аналізу художніх творів.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Зробити схему образно-стилістичного аналізу твору в конспекті.

Завдання для самостійної роботи №11. Формальний/структурний

/семантичний / герменевтичний аналіз та інтерпретація художніх творів.

Мета: навчити аналізувати художній твір за багатьма видами аналізів художніх творів.

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. На кожен з видів аналізу художніх творів зробити схему, виділивши особливості кожного з аналізів.

Завдання для самостійної роботи №12. Час і простір у мистецькому творі

Мета: дати студенту поняття про роль просторово-часових категорій у мистецтві живопису ефективного засобу дослідження окремих проявів дійсності та творення її цілісної картини

Методика виконання:

1. Переглянути рекомендований ілюстративний та текстовий матеріал.
2. Записати розмірковування на тему: не менше 1 сторінки А4 формату, 14 кеглем, шрифт TimesNewRoman.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкова література

1. Алфьорова З. Межі видимого. Становлення візуального мистецтва. Харків: ХДАК, 2008. 267 с.
2. Алфьорова З. Етимологічна реконструкція поняття «візуальні мистецтва». *Культура України* : зб. наук. пр. Х., 2007. Вип. 19 : Мистецтвознавство. Філософія. С. 78-86.
3. Балашова О. Медіа у трансформаціях сучасного художнього ринку. *Галерея*. 2008. № 3–4 (35–36), С. 66–68.
4. Безклубенко С. Мистецтво: терміни і поняття. Київ : Ін-т культурології Акад. мистецтв України, 2010. 255 с.
5. БерджерДж. Як ми бачимо. Харків : IST Publishing, 2021. 178 с.
6. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв. Київ: Рад. школа, 1973. 128 с.
7. Бойлен Л. Візуальна культура. Київ: ArtHuss, 2021. 208 с.
8. Бучинський С. Основи грамоти з образотворчого мистецтва: Навчально-методичний посібник. Київ, Радянська школа, 1981. 178с.
9. Ган Н. Малювання з натури: Методичний посібник для вчителів. Київ: Радянська школа, 1971. 80 с.
10. Кириченко М., Кириченко І. Основи образотворчої грамоти. Київ: Вища школа, 2002. 190с.
11. Костенко Т. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків : ХДАДМ, 2003. 256 с.
12. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ: ГраніТ, 2009. 190 с.

Додаткова

13. Адорно Т. Теорія естетики / Переклад з німецької П. Таращук. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. 518 с.
14. Алфьорова З. Візуальні коди сучасності. *Традиційна культура в умовах глобалізації: проблема наслідування культурного коду нації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 груд. 2006 р.)*. Харків, 2006. С. 14–17
15. Алфьорова З. Етимологічна реконструкція поняття «візуальні мистецтва». *Культура України* :зб. наук. пр. Харків, 2007. Вип. 19 : Мистецтвознавство. Філософія. С. 78–86
16. Алфьорова З. Межі видимого. Становлення візуального мистецтва: *монографія*. Харків: ХДАК, 2008. 267 с.
17. Вишеславський Г., Сидор-Гібелинда О. Термінологія сучасного мистецтва. Означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України. Париж-Київ: Терра інкогніта, 2010. 416 с.
18. Ганжа В. Білл Віола “Я не вибирав відео арт, це він обрав мене”. *ArtUkraine*. 2012. № 3 (28). С. 70–72.
19. Гомперц В. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. Київ: ArtHuss, 2017. 528 с.
20. Даниленко В. Я. Основи дизайну. Київ: ІЗМН, 1966. 92 с.
21. Железняк С. Специфіка аудіовізуальної культури в мультимедійному просторі: звуковий аспект. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2019. DOI:10.31866/2410-1915.20.2019.172449
22. Зубавіна І. Нові екранні технології: специфіка

- комунікативної дії. Віртуалізація світу як стратегія «нуль дистанції». *Сучасне мистецтво*. Вип. 1. Київ: Акта, 2004. С. 246-241.
23. Ландяк О. "Аудіовізуальне мистецтво" як концепт у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. 2017. №1. (вип. 36). С. 213-223.
24. Левченко О. Зміна парадигми аудіовізуальних мистецтв у ситуації експансії цифрових технологій. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*. 2018. Вип. 2. С. 42-52.
25. Моженко М. Дигіталізація медіа і сучасна аудіовізуальна культура. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 33. С. 91-98.
26. Новицька О. Основи композиції: навчально-методичні рекомендації до теоретичних занять з курсу. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. 89 с.
27. Пилипчук В. Українська художня фотографія. Етапи становлення та мистецькі засади розвитку. Львів: Світ, 2011. 176 с.
28. Ривліна В. Дискурс культур у нових медіа. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації*, 12, С. 67-74.
29. Різник М. Г. Письмо і шрифт. Київ: Вища школа, 1978. 150 с.
30. Сидор-Гібелінда О. Природа відео-арту – погляд Вуді Васулка. *Terraincognita. Сучасне візуальне мистецтво*. 1994. № 1–2. С. 99.
31. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань : Розвиток візуального мистецтва України ХХ–ХХІ століть / Ін-т проблем сучасного мист-ва ; Акад. мистецтв України. Київ : ВХ [студіо], 2008. 187 с.
32. Соломатова В. Специфіка аудіовізуального дискурсу в дигітальній культурі. *Питання культурології*. 2011. Вип. 35. С. 68-76.
33. Хоменко І. Псевдоевристичні форми візуального і аудіовізуального мистецтва: проблема впливу на аудиторію. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету*, 2003. Вип. 21. С. 181–185.
34. Чміль Г. Екранна культура: плюральність поглядів. Х. : Крук, 2003. 336 с.
35. DeCerteau M. *The Practice of Everyday Life*. Berkley, Los Angeles: University of California Press. 1984, 203 p.
36. Freedberg D. *The Power of Images: Studies in the History and Theory of Response*. Chicago: University of Chicago Press, 1989. 560 p.
37. Gyorgy Doezi. *The Power of Limits. Proportional Harmonies in Nature, Art and Architecture*. - 2005. - Shambhala. - Boston-London. - 160 p.
38. Leavitt R.. *Artist and Computer*. New York: Yarn Harmony Books, 1976. 121 p.
39. Mirzoeff N. *What is visual culture? The visual culture. Reader / edited by N. Mirzoeff* . L. New York: Routledge, 1995. P. 3–13.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Видеоарт. URL: <http://www.mediamuseum.ru/5.html>.
2. Видеоинсталляции. URL: <http://www.mediamuseum.ru/8.html>
3. Видеокультура URL: <http://www.mediamuseum.ru/6.html>
4. Art Encyclopedia. URL: <http://www.visual-arts-cork.com/>

5. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т.Рильського НАН України. Е-бібліотека. URL: http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1802
6. Британський музей . URL: <http://www.britishmuseum.org/>
7. Ермітаж.URL: <http://www.hermitagemuseum.org/>
8. Лувр.URL: <http://www.louvre.fr/en>
9. Музей Вікторії та Альберта .URL: <http://www.vam.ac.uk/>
10. Музей Метрополітен, Нью-Йорк.URL: <http://www.metmuseum.org/>
11. Музей образотворчого мистецтва в Бостоні.URL: <http://www.mfa.org/>
12. Музей сучасного мистецтва, Нью-Йорк.URL: <http://www.moma.org/>
13. Національна галерея мистецтв, Вашингтон.URL:<http://www.nga.gov/content/ngaweb.html>
14. Національна галерея мистецтв. Лондон.URL:<http://www.nga.gov/content/ngaweb/Collection/paintings/British.html>

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ВІЗУАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за спеціальністю

021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»,
галузь знань 02 «Культура та мистецтво»

Укладачі:

Мархайчук Наталія Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент
Пілюгіна Софія Андріївна, викладач

Комп'ютерний набір і верстка: Н.Мархайчук, С. Пілюгіна

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 07.06.2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. ____ Тираж 100. Зам № ____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК